N°. 24. 1833.

BREDASCHE COURANT,

Staat-, Letterkundige en Wetenschappelijke

Nieuws- Blad.

Dingsdag 27 Januarij.

LAATSTE BERIGTEN, DER VORIGE COURANT NIET BEVATTENDE.

Brussel, 24 Januarij.

In de zitting van gisteren hebben de belgische afgevaardigden hunne beschouwingen over het gouvernementeel budget medegedeeld. Door den minister van financien werd in deze zitting aangekondigd, dat de heer der kamer een ontwerp voor de gelijke heffing der belasting naar de bepalingen van het kadaster zou indienen, welke echter alleen voor sommige provincien; daar de belastingen in de provincien Limburg en Luxemburg op dien voet niet konden gebracht worden, aangezien de kadastrale werkzaamheden in die beide provincien nog niet zoo verre gevorderd waren.

Thans melden de belgische bladen, dat er met het aanstaande voorjaar twee legerkampen in de provincie Antwerpen zullen aangelegd worden, het een te Beringen, het ander te Ghiel, welke beide plaatsen door den generaal *Hurel* als de meest geschikte daartoe waren gekozen geworden.

Volgens de laatste aangifte bedroeg de bevolking der provincie Belgie 3,907,000 zielen, die in 1831 geteld waren. Op 1 pCt. 27; Certificaten ½;

FRANKRIJK.

Parijs, den 22sten Januarij.

De minister van buitenlandsche zaken heeft gisteren alle de staten, die aan de Amerikaansche schadeloosstelling betrekking hebben, op het bureau der kamer van afgevaardigden nedergelegd. Na eenige discussie heeft men besloten, dezelve te doen drukken en rondtedeelen.

Sedert deze zaak eene andere wending heeft genomen, zijn de oppositie-bladen een tot driemaal toe teruggekomen op eene dergelijke verdering, die van de zijde van het Russisch gouvernement zoude zijn ingekomen, de waarmede de benoeming van den heer *Dubocht* in verband zoude staan. Het *Journal de Paris* bevat heden een artikel, waarin deze zaak in een geheel ander licht wordt gesteld. Tijdens de bezetting van het hertogdom Warschau door de Fransche troepen, waren er, zoo tusschen de verschillende administratien, als tusschen bijzondere personen een aantal vorderingen ontstaan, die door den slag, die in 1811 met Rusland is uitgebroken, ongedaan zijn gebleven. Bij een additioneel artikel van het traktaat van Parijs, en vervolgens bij eene bijzondere overeenkomst van den 29sten December 1818, bepaalde men, dat deze wederzijdsche pretensien door eene gemengde commissie zouden worden gelikwideerd. In het jaar 1818 begon men te Warschau daaraan gevolg te geven, doch onvoorziene beletselen verhinderden de zaak geheel af te doen, tot dat men in 1829 andermaal te Parijs bijeen kwam. Kort daarna echter werden deze werkzaamheden door de groote staatkundige gebeurtenissen, waarvan Polen zoowel als Frankrijk het tooneel was, andermaal afgebroken, tot dat men nu onlangs dezelve weder heeft opgevat. Het zijn deze onderhandelingen, waarbij niet alleen het gouvernement, maar ook bijzondere personen zijn geinteresseerd, die volgens het ministerieel avondblad tot allerlei tegenstrijdige en onnaauwkeurige geruchten hebben aanleiding gegeven.

— De *Gazette de France* en *Quotidienne* zijn gisteren beide in beslag genomen.

— Het hof der Pairs heeft gisteren een begin gemaakt met de beraadslagting over de aanklagt, die tegen de deelgenooten aan den opstand te Parijs is ingebragt. Onder anderen zijn de HH. *Marrast*, *Cavaignac*, *Berrier-Fontaine* en *Viguerie*, alle tot de redactie der *Tribune* behoorende, in staat van beschuldiging gesteld. Ten aanzien van den voormaligen gedeputeerde, *de Ludre*, is de behandeling tot heden verschoven.

— Het ministerieel avondblad meldt van de Spaansche grenzen:

» Marina is in Kastilien geheel verslagen. De Junta heeft daarvan officiele berigt ontvangen.

» De kolonel, *Saonara* is te Pampeluna aangekomen. De generaal *Mina* is van voornemen hem het bevel over zes bataillons op te dragen.

» *Cordova* is naar Madrid vertrokken."

Uit Bayonne schrijft men, dat *Zumala Carregui* zich den 13den van St. Vincent de Alava naar Kastilien begaf, en zich den volgenden dag op drie uren afstands van Vittoria op den weg naar Madrid bevond, bij zich hebbende, zes bataillons Navarreezen, twee uit Alava, een uit Guypuzcoa en 200 paarden. Den *Carlos* had zich aldaar bij hem gevoegd.

Estella was den 14den door de kolonne van den generaal *Lorenso*, Puente de la Reyna door die van *Oraa* bezet en meende men dat de generaal *Mina* zich met eene reserve nader naar dien kant zoude begeven. Twee dagen vroeger waren twee duizend man voortreffelijke paarden uit Kastilien te Vitoria aangekomen, om tot remonte der kavallerij te dienen.

— Heden (22 *Januarij*) waren geteekend: 5 pCt. Kont. 107,60; 5 pct. kont. 77,10; op tijd 77,20; Napol. kont. en op tijd 94,15; Sp. perpet. 43 ½; 3 pct. 27 ½; Certificaten 6 ½.

MIDDELBURG,

den 26sten Januarij.

Sedert ons nommer van gisteren zijn de volgende bulletins omtrent de gesteldheid van Z. K. H. den Prins *van Oranje* uitgegeven, welke gelukkig eene toenemende en steeds bevredigende beterinig in hunnen inhoud aanduiden.

» Heden, Zaturdag den 24 Januarij, is de toestand van Z. K. H. de Prins van Oranje niet veranderd. De nacht is minder rustig geweest dan de vorigen, doch de toestand is echter gisteren niet verslimmend."

» Des middags ten half vier uren is opgemaakt het navolgend bulletin:

» Sinds het heden morgen uitgegeven bulletin is, naar men vernomt, de toestand van Z. K. H. den Prins *van Oranje* verbeterd, en mag men zich dezelven verheugen in hoogstdenzelven voortduurende, schoon langzame herstelling."

» Des avonds ten 7 uren.

» De gesteldheid van Z. K. H. is heden gunstig geblecven."

— Bij Zr. Ms. besluit van den 18den dezer is tot vrederegter te Oisterwijk in deze provincie benoemd de heer *L. M. de Ville*.

— Dezer dagen is 's Gravenhage uit Londen aangekomen de Nederlandsche kabinets-courrier *Junot*, met het overbrengen belast van depeches.

— Uit Thiel schrijft men van den 22sten Januarij, dat aldaar morgen, van daar naar Kampen vertrokken is het bataillon jagers, onder de bevelen van den kolonel *Cleezens*, om in de hoofdgemelde plaats garnizoen te houden. Dit korps is thans ruim 800 man sterk.

— Uit een staat van de bevolking der provincie Vriesland blijkt, dat dezelve bedroeg den 1sten Januarij 1815 172,248 zielen; den 1sten Januarij 1823, 196,667; en den 1sten Januarij 1833, 210,330.

— De brik *de Maleyer*, kapitein *van der Hoeve*, van Batavia naar Rotterdam, is van 19 op 20 dezer, bewesten Steenbuhren aldig Goedereede gestrand. Volgens berigten bevindt de equipage zich te Goedereede. Het schip zal allerwaarschijnlijkst verloren zijn.

— Het schip *the Earl of Eldon*, van Bombay naar Londen bestemd, is den 27sten septembes, op 10 gr. zuider-breedte, 77 gr. ooster-langte (nabij de kust van Afrika omstreeks het eiland Madagaskar,) ten gevolge van het breeken der katoen-lading, in brand geraakt en in volle vlam door het volk en de passagiers verlaten, die, na 13 dagen in de booten rondgedreven te hebben, op het eiland Rodrigues zijn geland.

— Uit Munster wordt dd. 21 januarij het volgende geschreven:

» Sedert eenigen tijd heeft men ook in onze oorden van kolven gehoord, die zich hier en daar vertoonden. Laatst. maandag had de logementhouder *Hennemann* te Herbern het geluk het dier dadelijkheid van dit diep en zeedanig roofdier dood te schieten; hetzelve had hem tot op twaalf schreden was genaderd. Hetzelve is hierheen verwaarts gebragt en aan ons kabinet van Natuurlijke Historie ten geschenke gegeven. Het dier weegt 80 pond.

— De belgische afgevaardigden hebben zaturdag [illegible] betrekkelijk de openbare werken van het budget der [illegible] zaken behandeld. Door den heer *de Puidt* werd [illegible]

heid het voorstel gedaan tot eene leening van vijftien millioenen franken, voor het aanleggen en verbeteren van wegen en kanalen, welk voorstel tot eene levendige discussie aanleiding gaf.

— De brusselsche *Indépendant* zegt, dat de betrekking van pauselijken legaat in België waarschijnlijk aan den heer *Gizzi* zou opgedragen worden, en derzelve in de maand Maart aanstaande te Brussel zou komen.

— Te Antwerpen waren Zaturdag genoteerd: Belg. 97¼; Nap. 89¼; Sp. perpet. 46¾; 3 pCt. 22; Cortes 41⅛ ⅜; Braz. 80¾.

Blijdens de thans ontvangene Londensche bladen tot den 24sten Januarij, gaan de verkiezingen van parlementsleden op denzelfden voet voort. In Engeland zijn weder verscheidene tory's verkozen op plaatsen in de graafschappen, die tot nu toe mannen van eene tegenovergestelde partij in het parlement hadden. In Schotland en Ierland vallen de verkiezingen minder gunstig voor het ministerie uit. Het door het ministerie beraamde plan tot hervorming der instellingen in de gevestigde kerk schijnt, naar de taal der dagbladen te oordeelen, nog geheimzinnig gehuld te zijn. — Lord *Heytesbury* is, in plaats van lord *Beauvale*, tot gouverneur-generaal van Ionia benoemd. — De hertog *van Leuchtenberg* is den 21sten te Falmouth aan boord van de stoomboot *The Monarch* waar Pers altijd opvolg gegaan.

— Op de Londensche beurs van den 25sten Januarij, zijn de 3 pCt. gecons. 91⅞ ⅞, de 5 pCt. Nederl. Werkel. Schuld 100¾ à 101 en de 2½ pCt. 54⅝ à ⅜ gebleven.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 23sten Januarij.

De kamer der Pairs heeft gisteren over het ontwerp van wet herzonden, waarbij een buitengewoon krediet voor het lijk haar aanhangig proces, wordt verleend. De HH. *de Noailles*, *Duboschage* en *Monnier* hebben daartegen het woord gevoerd en ofschoon door den minister uitvoerig verdedigd, is de voordragt slechts met eene meerderheid van 98 tegen 43 stemmen aangenomen.

In de kamer van afgevaardigden heeft de hertog *de Fitz James* zijne plaats genomen en den gewonen eed van trouw aan den Koning en het charter afgelegd. Voorts werden door de HH. *Isambert* en *Viennet-Baour* den minister van buitenlandsche zaken eenige inlichtingen gevraagd, over het artikel, dat des morgens in den *Moniteur* en andere gouvernements-bladen was opgenomen, de likwidatie der verdeelingen van het hertogdom Warschau betreffende. Beide noemden dat aan alle deze en dergelijke pretentien door het traktaat van den 25sten april 1818, waar ook het Russisch gouvernement partij was, geheel werdad afgedaan; dat men steeds bij den staatsraad naar dit verdrag had verwezen en thans ook aan ontelbare reclamatien zoude blootstellen, indien men eenmaal daarvan afweek. De minister van buitenlandsche zaken beantwoordde voorloopig deze bedenkingen door te beweren dat deze jurisdictie haren oorsprong had in een additioneel artikel van het verdrag van Parijs, dat later niet werd ingetrokken, en waarop ook de overeenkomst van 25 april 1818 niet van toepassing konde zijn, wijl hetzelve werd gesloten, toen het hertogdom Warschau nog als overwonnen land door de Russische troepen was bezet, en geen zelfstandig aanzien had. Het vervolg dezer discussie is, om zich van beide zijden van nadere bewijzen te voorzien, tot aanstaanden maandag verschoven.

— De minister van justitie zal in eene der volgende zittingen een ontwerp van wet ter tafel brengen, waarbij de staatsraad op nieuw wordt georganiseerd.

— De heer *de Talleyrand* heeft zoo men wil thans geheel het gebruik zijner beenen verloren. Volgens het dagblad *le Bons Sens* zoude er reeds sints eenige maanden bevel zijn gegeven, om alle de papieren, den heer *de Talleyrand* toebehoorende, zoo wel in de hoofdstad als te Valence en Roche Côté, dadelijk na zijn overlijden, in geregtelijke bewaring te nemen.

— In het vierde arrondissement der hoofdstad is men gisteren bijeengekomen, om een lid van den departementalen raad te benoemen. Zonder eene volstrekte meerderheid te verkrijgen, heeft de heer *Odillon Barrot* echter verre weg de meeste stemmen gehad.

— Heden (23 *Januarij*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 107,45; op tijd 107,35; 3 pCt. kont. en op tijd 77,10; Napoleons kont. 94,10; Sp. perpet. 5 pCt. geopend 43½; 3 pCt. 27⅝; Cortes 41¼.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 23sten Januarij.

De Pruissische Staats-Courant berigt, dat Z. M. de Koning van Pruissen tot buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij het Koninklijk Nederlandsche Hof benoemd heeft den graaf *von Wylich und Lottum*, tot hiertoe buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister te Napels, en zulks in stede van den graaf *von Maltzan*, welke in die betrekking naar Weenen verplaatst is.

— In den nacht van den 16 op den 17den dezer is alhier groote opschudding ontstaan door het uitbarsten van eenen hevigen brand in een huis, slechts weinige schreden verwijderd van de kanstapelwacht, alwaar het meerendeel der personen, die wegens staatkundige twistingen vervolgd worden, gevangen zitten. Alle maatregelen werden terstond genomen, om, ware de vlammen tot de gevangenis mogten overslaan, wanordens en het ontvluchten der gevangenen te beletten, en eene ontzagwekkende menigte van burgers met de wapenen, om den aandrang van nieuwsgierigen te belemmeren. Talrijke patrouilles doorkruisten de stad, en de in derzelver omstreken liggende Pruissische troepen kwamen terstond de poorten bezetten. Gelukkig slaagde men er in, den brand spoedig te blusschen, zonder dat er eenige ongeregeldheid voorviel.

— De redacteur van het alhier in 't fransch verschijnend dagblad, de heer *Ch. Durand*, die met vele geschenken van keizer *Nicolaas* vereerd, uit Petersburg in deze stad terggekomen.

— Eenige honderden der aanzienlijkste ingezetenen van Worms hebben den Groot-Hertog van Hessen een adres aangeboden, waarbij zij de verkiezing van den heer *von Gagern* tot afgevaardigde ter landdag, van de listen zu weigeren, aanbevelen, die niet alleen het gouvernement, maar ook de gezindheid der bevolking is, zuiverlijk verzekering dat men hun de gezinnen bezwaars niet wijte, en de stad noch van de benoeming, noch van de voordeelen beroove, die haar tot nu toe te beurt vielen. Men wil dat genoemde afgevaardigde voor een ander district zitting zal nemen, en er dus te Worms eene nieuwe verkiezing zal moeten plaats hebben.

— Z. M. de Keizer van Oostenrijk heeft tot leden van het staatsregterlijk benoemd den graaf *Uppris*, gouverneur van Moravien en Silezien, en de Vrijheer *van Hase*, minister van het Italiaansche oppergerigt.

— In berigten van de grenzen van Honduras van den 15den Nov. wordt beweerd, dat ten gevolge van de onlangs vermelde onrustige bewegingen in sommige deelen van Zevenbergen, en als een gevolg van ongeregeldheden, welke uit eene aldaar heerschende groote schaarschheid van levensmiddelen zouden kunnen ontstaan, door den gouverneur van Zevenbergen, Aartshertog *Ferdinand van Este*, versterking van de te zijner beschikking staande krijgsmagt gevraagd zoude zijn, en dat eenige 70 Italiaansche soldaten hem hadden ontvangen, om zich naar Zevenbergen te begeven.

— Te Weenen waren den 16den genoteerd: 5 Ct. Metall. 100; 4 pCt. 93; Loten 571⅛; Bankactien 1264.

Letterkundig Berigt.

Reis langsden wal der Oostersche Zeeën van Europa en China; uitgevoerd met Z. M. korvet van oorlog La Favorite, gedurende de jaren 1830, 1831 en 1832, onder bevel van den Fregats-Kapitein C. P. F. Le PLACE. Uitgegeven op last van den Graaf DE RIGNY, Minister van Marine en Koloniën. Uit het Fransch vertaald. Met platen en kaarten. Eerste deel. Te Zalt-Bommel, bij JOHANNES NOMAN EN ZOON. 1834. Met gedeeltendrukten titel, in 8°, groot 311 bladzijden. De prijs is . . . . . *f* 3,90.

Het is ons altijd aangenaam onder de veelsoortige boekwerken, welke ons ter aankondiging worden toegezonden, de zoodanige te vinden, die gelijktijdig tot verpoozing en tot leering strekken. Onder deze behooren de reisverhalen en beschrijvingen van groote reistogten eene eerste plaats. Een goed, onderhoudend geschreven reisverhaal boeit meest altijd de aandacht en houdt den geest bezig met voorwerpen, die men nimmer in het hoekje van den haard, zelden in den ingeperkten kring van het dagelijksche leven onder de oogen krijgt, en die, zonder op de eene of andere hatelijke wijze op onze bartstogten te werken, onze kennis verrijken en eene altijd prijzenswaardige weetgierigheid en lust tot onderzoek opwekken.

De beschrijvingen van groote zeetogten, met een wetenschappelijk, handel en nijverheid bevorderend doel ondernomen, zijn voorzeker, ten opzigte van het leerrijke, eene eerste en voorname plaats aan te wijzen, en hoezeer wij in onze taal en in vreemde talen een groot aantal dergelijke reisbeschrijvingen bezitten, die onze kennis in land- en volkenkunde, en der verschillende natuurvoortbrengselen belsben verrijkt, blijft elke nieuwe reisbeschrijving – wanneer ze aan haar eigenlijk doel beantwoordt – niet te min de belangstelling van den wetgierigen lezer trekken. Immers, door het vermenigvuldigen van zoodanige werken, zien wij de verschillende wijze van beschouwing van dezelfde voorwerpen, en dikwerf leidt alleen eene zoodanige wrijving van gevoelens den lezer, die de gelegenheid van het zelf onderzoeken mist, het naast tot de waarheid; terwijl eindelijk de opvolgende reisverhalen van latere togten ons bekend houden met de vorderingen in kunsten en wetenschappen en met de trappen van beschaving der verschillende volken van den aardbol.

Met zoodanig eene voorafgaande beschouwing zouden wij dit nieuwe voortbrengsel der onvermoeide persen van de Heeren NOMAN eene goede reis in de Nederlandsche leeswereld kunnen wenschen, en ons voorbehouden het reizende voorwerp nader te beschouwen, tot tijd en wijle zijne overige reisbroeders, die volgen moeten, ons toegezonden waren, iets – het zij in het voorbijgaan gezegd – dat de heeren uitgevers wel eens vergeten. In gemoede kunnen wij het echter van ons niet verkrijgen, dit eerste deel ter zijde te leggen, zonder eenige regelen van aanbeveling, omdat w onpartijdig meenen, dat hetzelve die verdient.

De man, die ons hier zijne reistogten verhaalt, is voor zijn een Franschman van den goeden stempel, doordrongen van het gewigt der hem opgelegde taak, en die Fransche zwier en luchtigheid ter zijde heeft gesteld, bij het ter neder schrijven van hetgeen hij gezien heeft. Met gepaste bescheidenheid zegt hij, in de korte, maar duidige voorrede, dat hij slechts voldoet aan den last zijner regering, en bevend dan de begeerte, om aan zijne (lezers den *vegetabiliën* staat der fabrijken en verwijderde landen te doen kennen, welke de *Favorite* bezocht heeft, dat hij geene aanspraak wil maken op, behalve die van zijn goeden wil. Hij draagt, maar dat hij de *taal der waarheid* zal voeren, en de overtuiging van wel te doen, en van de zaak een nuttige te zijn. Dit is dan ook wel het voornaamste, wat men van den reisverhaler vergen kan; wij kunnen er bijvoegen, dat de stoutmoedige *La Place*, onder den grootst mogelijken schijn van waarheid, ook eene zeer *onderhoudende taal* weet te voeren. De onverschrokkene zeevaarder, in het belang van alle klassen van lezers, daarbij in aanmerking genomen, om in zijn reisverhaal zich van alle wetenschappelijke aanmerkingen te onthouden, dan het voornemen te om die achter het vierde en laatste deel te verzamelen. Dit is eene voorzorg, waarvoor wij hem, namens het lezend publiek, dank weten, zoowel in naam diegenen, die aan zijn bevoegdheid aan de wetenschappen vreemd zijn, als in naam dier soort van lezers, welke uit wetenschappelijke zucht alleen eene reisbeschrijving in handen nemen. *La Place* levert alzoo kost voor alle magen bij een beschaafd publiek te vinden.

Het [illegible] vervolgen de *Fabriken* dezer Landen, om bij de verschijning van het tweede deel eenige van derzelver togten meer op den voet te volgen.

Het oorspronkelijke werk is ons onbekend, en kunnen wij dus met minder grond over de waarde der vertaling oordeelen. Wij vonden echter den stijl niet altijd even vloeijend, zonder te kunnen zeggen aan wien, schrijver of vertaler, wij zulks moeten wijten. Enkele uitdrukkingen kwamen ons [illegible] vertaald voor, en enkele eigennamen niet in de juiste termen [illegible] te noemen – gelooven wij. Zoo is [illegible] (het oorspronkelijke werk) [illegible] van *sloggo-jonker* moest voorkomen. Dit zijn [illegible] kleinigheden, die het werk zijne waarde niet benemen. Wij wenschen de Heeren Nomas met deze onderneming geluk wenschen, onder aanbevling tevens van de correctie van het werk met bijzondere zorg na te gaan.

De titel is versierd met een fraai gesteendrukt vignet, een gezigt van het eiland *Goeree* voorstellende, en eene fraai gesteendrukte plaat, voorstellende een *gezigt van een waterval op Isle-de-France*, beide door den Heer H. J. Bakker te *Dordrecht*. Wat deze laatsten betreft, wij zien met genoegen de vorderingen van zijn etablissement. Op eene duidelijke algemeene reiskaart, kan de lezer de *Favorite*, zonder gevaar van zich te verdwalen, op derzelver verren togt volgen.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Stoomrijtuigen. Het heeft langen tijd geduurd, dat er geheel onjuiste voorstellingen, zelfs in wetenschappelijke tijdschriften, gegeven werden. Men heeft bewezen en zoogenaamd door berekeningen bewezen, dat een stoomrijtuig slechts op eenen [illegible] horizontalen regtlijnigen hoogte op rijden konde. Toepassingen van dit laatste grondde men zich bijzonder op de ervaring bij de ijzeren spoorwegen gemaakt, op welke zeker de stoomrijtuigen niet dan met de grootste moeite zelfs maar tegen de geringste verhelling van grond opkunnen. Juist het tegendeel is echter het geval.

De kracht, welke noodig is, om eenen last over een helend vlak te bewegen staat in reden tot de helling van het vlak, en deze wet geldt zoowel voor eenen ijzeren spoorweg, als voor eenen gewonen weg, zoowel voor een stoomrijtuig als voor eenen wagen met paarden bespannen.

Nu is het bekend, dat om eenen last op eenen ijzeren spoorweg te bewegen het 224Oste deel, en om eenen last op den weg te bewegen slechts het 112de deel van den te bewegen last, aan kracht noodig is. Vergelijkt men alzoo beide soorten van beweging, zoo staat het voordeel des ijzeren spoorwegs tot dat van den gewonen als 20 tot 1.

Ten einde nu eene hoogte op te rijden, b. v. eene van 1 voet, is op 12 voet eene verdere kracht noodig, en deze is gelijk voor eenen ijzeren spoorweg als voor eenen gewonen weg, gelijk aan het 112de deel van den last. En hierin ligt het onderscheid. Om tegen deze helling, op eenen gewonen weg op te rijden, zal men de kracht slechts behoeven te verdubbelen, maar om tegen hetzelve te kunnen opkomen op eenen ijzeren spoorweg, die slechts het 224Oste deel kracht vereischt, heeft men nu nog het 112de deel aan kracht en moet de kracht alzoo 20 maal grooter maken.

In dit groote onderscheid der noodzakelijke kracht, om op eenen ijzeren spoorweg waterpas of tegen eene hoogte op te rijden, ligt de zwarigheid, om stoomrijtuigen op ijzeren spoorwegen ook maar tegen de geringste hoogten op te voeren, eene zwarigheid, die geene plaats vindt, wanneer stoomrijtuigen op gewone wegen rijden.

Het is, volgens het bovenstaande, klaarblijkelijk, dat een stoomrijtuig, welke slechts dubbel zoo veel kracht heeft, als tot het rijden op een horizontaal vlak noodig is, alle hoogten onzer wegen oprijden kan. Verdriedubbelt men zijne kracht, zoo bestijgt dezelve eveneredelijk steiler hoogten en behoudt nog $\frac{1}{3}$ kracht in reserve.

In dit opzigt heeft alzoo het rijden met stoomrijtuigen op gewone wegen een voordeel boven dat op ijzeren spoorwegen. Het nadeel van dezelve in vergelijking van stoomrijtuigen op ijzeren spoorwegen is daarin gelegen, dat men in de vlakte 20maal meer kracht noodig heeft, als wanneer men op eenen ijzeren spoorweg rijdt, en het komt, om over de aanwendbaarheid van dezelve te beslissen, slechts daarop aan, of machinerie en kolen tot het voortbrengen dezer meerdere kracht goedkooper te staan komen, dan de kosten een aanleg en onderhoud eens ijzeren spoorwegs.

In Engeland gaan de uitstekendste mechanici voort, met stoomrijtuigen voor het rijden op gewone wegen te bouwen, en reeds kan men niet meer twijfelen, of het hun gelukken zal, volkomen veilige en goedkoope baan te stellen. Reeds zijn vele patenten deswegens gegeven, zonder anderen in 1821 aan Julius Griffith, in 1823 aan Samuel Brown, alsmede aan Ammanson en James, in 1824 aan W. Th. Thames, zoals ook aan D. Gordon, in 1826 aan Gurney, Bundle en Hill, aan Hancock en aan Hanson, in 1829 aan Vinet, in 1830 aan Squires en Ogle. De stoomketel der laatsten berust op hetzelfde grondbeginsel, als die van Vinet. Die van Gurney is eene verbetering van die van Anderson en James. Charles Dance nam in 1833 een octrooi voor eenen pijpvormigen ketel, die beter dan die van James zijn moet.

Reeds heeft het parlement eene commissie benoemd, om over de wettige hinderpalen berigt te geven, welke het rijden met stoomrijtuigen belemmeren, alsmede over de voordeelen, welke het voor het land kan opleveren.

Het berigt dezer commissie viel zeer gunstig uit, ook behoort hier geene vermelding, dat goedkoop transport, zoowel den landbouw als de fabricatie bevorderlijk moet.

De commissie houdt het voor eene uitgemaakte zaak, dat het opvolgen het rijden met dieren, bij het transport op gewone wegen vervangen zal; eene gebeurtenis, welke rijk in gevolgen, op het onderling verkeer der volkeren en de beschaving, ja zelfs op de overmagt in den oorlog werken moet. De eerste proef in het groot op eenen gewonen weg nam in 1829 Gurney, die van Londen naar Bath en terug reed, in weerwil dat een gedeelte van het mechanisme, waardoor het rad bewogen wordt, gebroken was. Hij legde desniettegenstaande den terugweg van 84 Engelsche mijlen van Melksham naar Grandfordbridge in 10 uren af, het oponthoud mede gerekend.

Goed geslaagd zijn de rijtuigen van Summers en Ogle, Hancock en Stone, welke sedert eenige maanden op gewone wegen rijden. Gurney heeft aan de commissie berigt, dat zijne reis in het jaar 1829 tot het vervaardigen van 30 tot 40 stoomwagens van onderscheidene personen aanleiding gegeven heeft.

Naar Farey zal het, wanneer men met de proefnemingen voortgaat, volkomen gelukken, om met stoomwagens te rijden, en op tamelijk vlakke wegen 8 mijlen in een uur te leggen. Gurney reed 12 mijlen in het uur; de grootste snelheid was 20 tot 30 mijlen in het uur. Ogle legde op eenige gedeelten des wegs van Londen naar Southampton 22 à 25 mijlen in het uur af, reed eene helling van 1 tot 6 voet, met 10 mijlen snelheid in het uur op en 4 mijlen op den weg naar Londen met de snelheid van 24½ mijl in het uur. Het rijtuig van 3 tonnen last behalve zijn eigen gewigt dragen.

Summers legde 15 mijlen in het uur af, met 19 personen op eenen weg, welke van 1 tot 12 voet klom, en gedurende 4½ mijl reed hij met eene snelheid van 30 mijlen in het uur en vond zelfs op den slechtsten en bergachtigsten weg geene verhindering. James Stone voerde in zijnen wagen 36 personen te gelijk. Het eigene gewigt van den wagen trekt bij het nederrijden vijfmaal zijn gewigt met de snelheid van 5 tot 6 mijlen in het uur.

Dezelfde getuigen verklaarden, dat men door den stoom, in vergelijking van met paarden, de helft tot ⅔ aan kosten bespaart, en Farey gelooft, dat spoedig na de invoering van stoomrijtuigen, de kosten op een derde van die dalen zullen, welke de tegenwoordige gewone wagens vorderen.

Koerspijs der Effecten, te Amsterdam.

ZATURDAG, *den 24sten Januarij*

	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h.u.		laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h.u.
Nederland. pCt.					pCt.		
Werk. Schuld 2½	54⅛	54½	54⅜	Cert. dito 1832 5			
dito dito 5	100⅜			Oblig. Loterij			
Uitgestel. dito.				Cert. te Hamb. 5			
Kasbill. dito.	24⅝	24 11/16		Obl. te Antw. 6	70	70⅛	70 1/16
Amort. Synd. 4½	95⅞	95 15/16		Certific. dito 6	70⅛		
dito dito. 5½	76¼			Polen.			
Schatkistbill. 6				Aand. hoofd. 300	125¼		
Oudeglas.				Pruissen.			
Leening 1831. 6				Dito dito B. 50	112½	112⅝	
Hand. Maats. 4½	104⅛			Neg. L. 1830. 4			
Frankrijk.				Oostenrijk			
Ins. Grooth. 5				Aandeelen 1000			
England.				Dito dito 250			
Dito p. 12 Aug. 3				Metalliek.	99⅛	99⅜	99⅜
Spanje.				Dito L. gen. 5	99⅝	99⅝	99⅝
Certific. Amst. 5	45⅜	45⅝	45½	Dito 5			
Dito 1000. 3	27⅜	27 7/16		Obl. Gen. C. 5			
Uitg. 3 pc. Sch. 5	15 15/16	16	15 15/16	Dito. 4			
Cert. B. Londi 5	41⅞	42	41⅞	Weenen.			
Napels.				N. Ween. Aand.			
Certific. L. & B. 5				Denemarken.			
Dito Falc. & C. 5	90⅝			Kopenh. Lonk.			
Leen Lond. R. 5				Brazilien.			
Rusland.				Dito Rotsch. 5			
Obl. Hope 5	103¾			Griekenl.			
Dito 1822 5	104			Dito te Lond. 5			

Der Eendracht-Societeit te Amsterdam van Zondag 25 Januarij zijn de verlotingsbriefjes tot de volgende prijzen omgezet:

Binnenlandsche: Turkel, Schuld 2½ pCt. 54⅞; 5 pCt. 100⅝ tot 1; Tolmy, Kunstbillietten 9 24/32;

Buitenlandsche: Fransche uitgeleende 15⅜; Cortes 41⅛, ¾; Enk. Columb. coupons 13⅜; Darmstadsche Loten 25⅝; Poolsche dito 12⅝.

Op heden is het Huwelijk voltrokken van

J. P. VAN HOET SCHILTHOUWER,

Lt. Adj. bij het Bat. der 7e Afdeeling Infanterie,

MET

Jonkvrouw E. M. C. EEKAERS van *Middegeest.*

Gemaal, 26 Januarij 1835.

De ondergeteekende doet zulks voor zijzelven als algemeene kennisgeving aan Familiën, Vrienden en Bekenden.

J. HOET SCHILTHOUWER.

Heden beviel door Gods goedheid vrij voorspoedig van een welgeschapen *ZOON*, MARIA ANTOINETTE SWARTE, gehuwde Echtgenoote van

Breda, H. J. AERNOUT.

25 January 1835. *Conrector.*

VOCAAL- EN INSTRUMENTAAL CONCERT.

MET TOESTEMMING

zal het Korps Muzijk der 10de Afdeeling een VOCAAL- en INSTRUMENTAAL CONCERT geven, in de Zaal van den Gelooverberg alhier, Dinsdag zal in plaats van op Donderdag den 29sten dezer, zoulks bij intekening was bepaald, op Woensdag den 28sten dezer hebben, welk uitstel veroorzaakt is door het ongeschikte der Zaal.

PROGRAMMA.

1ste DEEL.

No. 1. Ouverture uit Oberon, van C. M. von Weber.

» 2. Pot Pourri voor de Violoncello, van Dotzhauer, uitgevoerd door den heer J. A. Wouters.

» 3. Gezang voor 4 Mannenstemmen.

» 4. Fantasie voor den Waldhoorn, van Mangul, uitgevoerd door den heer F. Strooher.

» 5. Ouverture uit de Freijschutz, van C. M. von Weber.

2de DEEL.

No. 1. Ouverture la Sentinelle de la Bastille, van G. Mordach.

» 2. Pot Pourri voor de Violon van Kalliwoda, uitgevoerd door den heer G. Mordach.

» 3. Quintet voor Mannenstemmen met begeleiding van Hoorns en Bazuinen van Lindpaintner.

» 4. Concert voor de Clarinet, van Iwan Muller, uitgevoerd door den heer H. Himmelstoss.

» 5. Bataille van Leuven voor Militaire Muzijk, van G. Mordach.

Aanvang ten ure 6 precies.

De Toegangsbillietten zijn te bekomen aan de Zaal van den Schouwburg, dagelijks van 10 tot 12, en van 2 tot 4 ure; alwaar men tevens de plaatsen kan bespreken à 10 cents.

Breda, den 20sten Januarij 1835.

De COMMISSARISSEN van de BALS en CONCERTEN in TIVOLI, te *Breda*, brengen tot kennis van de Heeren Leden, dat het *BAL* bewerkt op aanstaande Woensdag den 28sten Januarij zonder worden gegeven, geen plaats zal hebben.

Voor het Rijk.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

VERKOOPING VAN OUDE ELMEN-, WILGEN- EN POPULIEREN BOOMEN.

BESTAANDE IN

Elmen- en Wilgen Schaarhout,

onder ZEVENBERGEN.

De Agent der Domeinen in het district Zevenbergen, zal, als daartoe behoorlijk gemachtigd, op Donderdag den 5den Februarij 1835, des voormiddags ten tien ure, ten overstaan van den Burgemeester van Zevenbergen, in 't Gemeentehuize aldaar, Verkoopen, te weten:

7 havels SCHAARHOUT, aan den Dijk, in pacht bij *Willem Broos.*

3 » SCHAARHOUT, aan den Dijk, in pacht bij *Thomas Blaauwhoed.*

11 » SCHAARHOUTEN, aan den Dijk, in pacht bij *Cornelis Kuijpers de Jonge te Zevenbergen.*

6 havels SCHAARHOUT, aan den Dijk, in pacht bij *Simeon* [illegible]

15 » SCHAARHOUT, aan den Dijk, in pacht bij *Gabriël* [illegible]

20 » SCHAARHOUT, aan de Putten voor den Dijk, in pacht bij *de Erve de Leguyt*

24 » SCHAARHOUT, in de Dalweg voor den Dijk, in pacht bij *Willem Schaeken*

8 Opgaande VILLAGIEN BOOMEN, aan de Dalweg,

20 » ELMEN BOOMEN, aan den Schierdijk, nabij de Hoef van *Den Jo. Nelemans*, gemiddeld elk stuk twee ellen.

8 » POPULIEREN BOOMEN, aan den Zandweg.

Zevenbergen, den 15 Januarij 1835.

De Agent

GROENEVELDT.

NB. *Dagvaarden, welke mogt vergunning verzuimd hebben, schuldig staan kunnen voor het bovengemelde bedrag, maar zij worden nochtans hergen dringend verzocht*

VOOR HET RIJK.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

VERKOOPING VAN SPAARREN, DUNSEL, ENZ.

onder Oosterhout.

De Agent van het Domein in het district Zevenbergen, zal als daartoe behoorlijk gemachtigd, op Zaturdag, den 7den Februarij 1835, des voormiddags ten *negen* ure, ten overstaan van den Heer Burgemeester van Oosterhout, ten huize van den Heer D. Geneuwen, in het Logement *de Pelikaan*, publiek Verkoopen:

100 havels SPAARREN, DUNSEL, BOONSTAKEN, ONDERHOUT, enz., liggende in de divers Bosschen onder Oosterhout,

8 » en ditto HOUT, op Bergvliet onder Terheijden.

De kondities der Verkooping kunnen vóór heden af, dagelijks, ten kantore van ondergeteekende Agent, binnen Zevenbergen worden gelezen, benevens inlichtingen te bekomen zijn, bij den Plaatselijken ontvanger de Heer [illegible] te Oosterhout.

Zevenbergen, den 14 Januarij 1835.

De Agent voornoemd,

GROENEVELDT.

BEKENDMAKING.

De Directeur Oder BANK VAN LEENING te *Breda* zal, op last der Commissarissen dezelve Leen-Bank, op Woensdag den 11den Maart aanstaande, aanvangende des morgens ten tien en des namiddags ten twee ure, [illegible] in het openbaar doen verkoopen:

De verstane PANDEN van de maanden *October*, *November* en *December* 1833. Zullende de Goederen dagts te voren, te rekenen op dezelfde uren, aldaar te zien zijn.

Mits zal de verkoopbaar vervallen Panden kunnen lossen of daarvan de Interessen aanzuiveren voor of uiterlijk op *Dingsdag* den 4den *Maart* ta voren.

Breda, den 26sten *Januarij* 1835.

De Directeur

J. D. M. SNOECK.

*** Ne bekomen Regterlijke Autorisatie, zal op den Buitenhof (eiland Oeverlaakes), ten herberge van Jo. van Sinis, op Woensdag den 18den Februarij 1835, bij veiling en Woensdag den 25sten Februarij 1835, bij afslag, worden verkocht:

Een HUIS en annexe, buitenswegen, staande en gelegen en zijn beklante SMEEDERIJ, met alle daartoe behorende GEREEDSCHAPPEN, staande op de Kaai van den Rijnmond.

Nadere informatien zijn te bekomen ten kantore van den Notaris Mr. VAN WEZEL, te Oudgenaalaat.

BERIGT AAN GENEES- EN HEELKUNDIGEN.

Het Prospectus van de *goedkoope* uitgave van het

MAGAZIJN DER ONTLEEDKUNDE,

met fraaije PLANTEN,

benevens eene proeve van het werk zelf, is thans in alle boekwinkels voorhanden.

NB. *De 500 eerste Inteekenaren genieten extra voordeel.*

De Inteekening op dit Werk is mede geopend bij de Boekhandelaars BROESE & COMP. te Breda.

*** Bij de Uitgevers dezer is verkrijgbaar:

FIGURES DE DANSES,

bevattende 28 nieuwe figuren, in extradie in formaat: 15 Cts.

Bij bovengemelden is tevens voorhandeen:

Een assortiment MUZIJK, voor Piano, Guitarre, Fluit, enz. enz.

Te Breda, bij BROESE & COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.